

»I ja sam 1940. godine« dodah, »živeo u Zrenjaninu (tadašnjem Petrovgradu), ali sam bio usuviše zelen za »Soljum«, kako su zvali »Vojvodinu«.

Samo je odmahnuo rukom i uzviknuo:

»Ma slušaj, čoveče!«

Podiže svoje beleške i stade da čita:

»Decembar, 1948. godina. Beograd. Jugoslovensko dramsko pozorište. Prijemni ispit kandidata za novoosnovanu Akademiju za pozorište i film. Član sam komisije za prijem. Tu su još Bojan, Mata, Klajn i drugi, kao i nekoliko političkih ličnosti. Mala probna sala na prvom katu puna. Kandidati su u predvorju pre no što će sledeći biti pozvani, referiše se o njegovom pismenom radu.

»Na redu je jedan dosta šaljiv rad«, objavljuje ne bez podsmeha izvestilac. »Na zadatu temu: Sta me je privuklo pozorištu? kaže: Uglavnom sve ono što me je u prvom susretu sa njim odbijalo! Zatim se zadržava na jednoj predstavi »Hamleta«. Kaže: Predstava je bila veoma duga (do pola dva izjutra), obilno obilivena ljubičastim svetlom. U sali je bilo vrućina i zagušljivo, stajao sam, nenaviknut da tako dugo stojim, na trećoj galeriji, po listovima su me peckale buve, a kod sudbonosnog Hamletovog pitanja: »Biti ili ne biti!« neodoljivo sam utonuo u blažen san...«

Svi smo se zainteresovali za ovog kandidata. Kada je seo ispred nas, sasvim bleđ, ali izgleda nezaplašen, postavio sam mu na kraju ispitivanja pitanje: Koji je to glumac, dragi moj kolega, tumačio Hamleta, na kome je jedan mladić uspeo da zaspi? Hoćete li nam reći?

Kandidat je bez predomišljenja upro prstom u mene i rekao: Vi, Tanhofer!

U maloj sali nastao je smeh; otpočelo je zasmehavanje i zadirkivanje, na moj račun, naravno. Meni je bilo i drago i neugodno. Drago: jer su sada i oni koji to nisu znali čuli da sam u svojoj karijeri igrao i Hamleta, a neugodno zbog toga neočekivanog obrta.

»A šta misliš, dragi moj Ugrinove, ko je bio onaj kandidat?« upitao me odlazeći svoje hartije.

»Niko drugo, Toko, nego ja!« odgovorih. »A to nije bilo nigde drugde, nego upravo ovde, u Petrovgradu, u ovom istom pozorištu, gde sad zajedno radimo, koje se onda još nije zvalo imenom Toše Jovanović.«

»Zar sve to nije u najmanju ruku — čudnovato!«, reče Tomislav Tanhofer. I zaključih: »Kakve fantastične podudarnosti!«

JANEZ KOCIJANČIĆ

MAŠKARA NA PJACI

U KOTORSKOM GOVORU

krvnik i leptir balaju
u noći strmostena ljubavi
vitez i sipa balaju
u noći predsmrtne radosti

crnkinja i arlekino balaju
u noći maškara na pjaci od grada
a kad ples okonča i
stolice opuste; ostanu

samo iskapljene botilje,
maska po koja odbačena:
ponovo preoblaka u maskeratu
svagdanjih ljudi, u ono što nismo

ALI ŠTO ĆEMO OSTATI.

K.

biće to nakon dneva čame, ničeg;
za bura što zapušu freške

pretproletjem.
kad starine odu plosnicama na
barke na ombre

a deca saketima na škrape na gamb're
kad mora se škureca hukom oglasi.
biće to jedne večeri od sentimenta

(al nju niko ne vide, niko ne ču!)
jer ovde sve: na tvoje lice seća.
sutoni su opalni, praskozori
jednako: dođi.

K., PONOVO

muk; zatim nadahnuta dirigentova
rasprsnuće svetova iz prvotne tačke,
vijorenje maglina,
izvan svesti: eho svetlucavih senki
pogleda kroz ogromnost sobe, sa
od proređenih svetlosti, što
u narandžaste talase laudanuma,
uokvirene nastranim lutanjima tišine:
na kraju, ipak dve ruke (jedna:
preplanula, druga: nežna)
u POLUDELOM pamćenju zvezda...
postavši isto grifonsko biće...

FRAGMENTI O SEĆANJU

Krajnje jednostavno: sve: stvari, prizori, događaji, ljudi DVA PUTA umiru. Ili, drugačije: sve: drugi put živi u sećanju (ono, takođe, ima svoj »život, ili bolje, svoje trajanje) naravno, ako je ČOVEK MERILO SVIH STVARI. Iščezavanjem sećanja: sve još jednom iščezava, konačno. Ovoga puta istinski nepovratno.

Recimo, vaza od majolike; i ona ima neko svoje oblo, svetlucavo i lomljivo sećanje. Pokušavam da se setim nečega. Ili, NEŠTO POKUŠAVA da se seti mene.

Zvukova se jasnije, razgovetnije sećam nego prizora. Kroz susednu ulicu tandrka kao je tramvaj, čula se njegova zvonjava i škripa tračnica. Posle je tramvaj zamenjen bržim, savremenijim sredstvom. Ali, za mene, bi bilo isto i da je on ostao, ali da je bio bešuman. Isto je i sa kišama. Sećam se samo šumova i topotanja po limu. Možda stvar nije samo u čulima.